

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL																

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

 DATA: **20 maja 2019 r.**

 GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

 CZAS PRACY: **180 minut**

 LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 37 stron (zadania 1–26).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

MHI-R1_1P-192

NOWA FORMUŁA

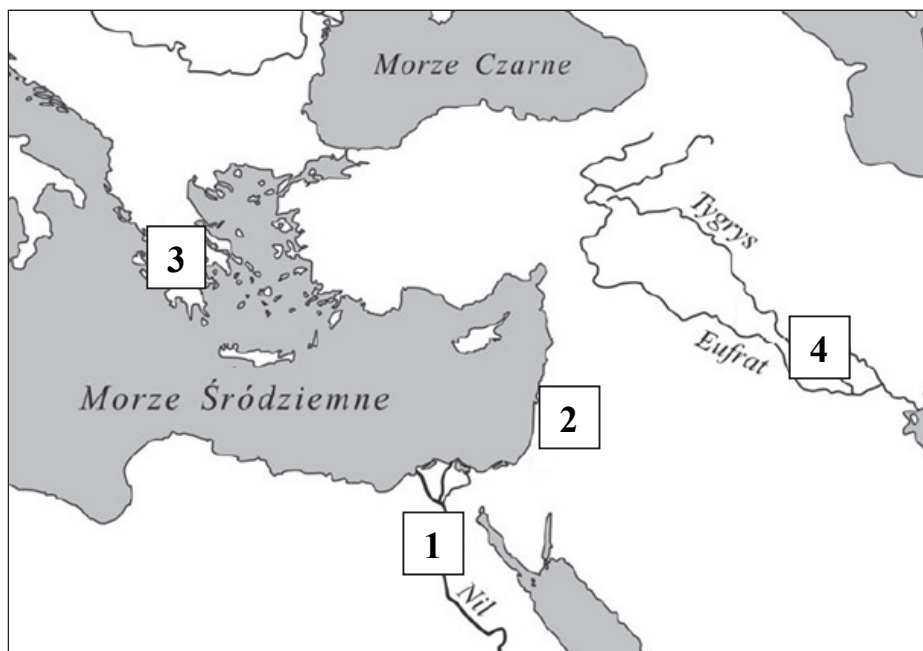
Zadanie 1. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Z początku były to piktogramy, schematyzowane przedstawienia konkretnych przedmiotów, które jednak już wkrótce wyzyskiwano do wyrażenia zbliżonych pojęć. Jednocześnie też znaki, w liczbie ok. 600, stawały się coraz bardziej schematyczne, gdyż wyciskano je w miękkiej glinie za pomocą rylca.

J. Zabłocka, *Historia* [...], Wrocław 1987, s. 84.

Źródło 2. Mapa

Na podstawie: *Atlas historyczny świata*, Warszawa 2001, s. 12.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Cywilizacja, z którą wiąże się powstanie rodzaju pisma opisanego w źródle 1., istniała na terenie oznaczonym na mapie numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 2.

Źródło 1. Fragment dzieła Tukidydesa

Z największym zapałem przemawiał za wyprawą Alkibiades [...]. Ciesząc się [...] poważaniem obywateli, pragnął roztaczać przepych – żył ponad stan [...] i trwonił pieniądze. To właśnie w niemałej mierze przyczyniło się do upadku państwa [...]. Wielu bowiem obywateli, przerażonych ogromem zbytku, jaki w życiu prywatnym roztaczał [...], powzięło podejrzenie, że dąży do tyranii. Ludzie ci stali się jego wrogami i mimo że w życiu publicznym miał wielkie zasługi jako strateg, [...] powierzali sprawy wojskowe innym [...]. Niektórzy metojkowie [...] donosili o tym, że w domach prywatnych odbywają się parodie misterii. O udział w tym obwiniano Alkibiadesa. Wówczas [...] jego wrogowie [...] wołali, że [...] zmierza do obalenia demokracji.

Tukidydes, *Wojna peloponeska*, Warszawa 1988, s. 353–354, 360–361.

Źródło 2. Fragment dzieła Plutarcha

Początek rozkładu i słabości stosunków w [państwie] datuje się mniej więcej od czasu, kiedy [po wygraniu wojny] obłowili się złotem i srebrem. Atoli oparty na równości porządek, dotyczący gospodarstw domowych, których liczbę Likurg oznaczył i zarazem zawarował [...], utrzymywał się i ratował państwo od skutków innych błędów. Kiedy zaś pewien wpływowy mąż [...] został eforem, [...] postawił wniosek, ażeby wolno było darować za życia i rozporządzać w testamencie domem i działem. [...] Inni zaś z chciwości przyjęli wniosek i nadali mu moc prawną, przez co zniszczyli najlepsze urządzenie. [...] W krótkim czasie bogactwo skupiło się w niewielu rękach, w państwie zaś zapanowało ubóstwo, pociągające za sobą deprawację, zawiść i niechęć do posiadających.

Plutarch z Cheronei, *Żywoty sławnych mężów*, t. II, Wrocław 2004, s. 315–316.

Zadanie 2.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy w źródłach 1. i 2. opisano tę samą polis grecką. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 2.2. (0–1)

Wyjaśnij, odwołując się do własnej wiedzy, na czym polega różnica między współczesnym znaczeniem słowa *tyrania* a znaczeniem pierwotnym (z czasów starożytnej Grecji).

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.1.	2.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 3. (0–1)

Fotografia. Budynek parlamentu w Wiedniu, XIX w. [fragment]

<https://en.wikipedia.org>

Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swoją odpowiedź.

Motyw architektoniczny ukazany na fotografii nawiązuje do starożytnego

- A. Panteonu.
- B. Partenonu.
- C. Erechtejonu.
- D. Teatru Dionizosa.

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4.

Źródło 1. Fragmenty kronik

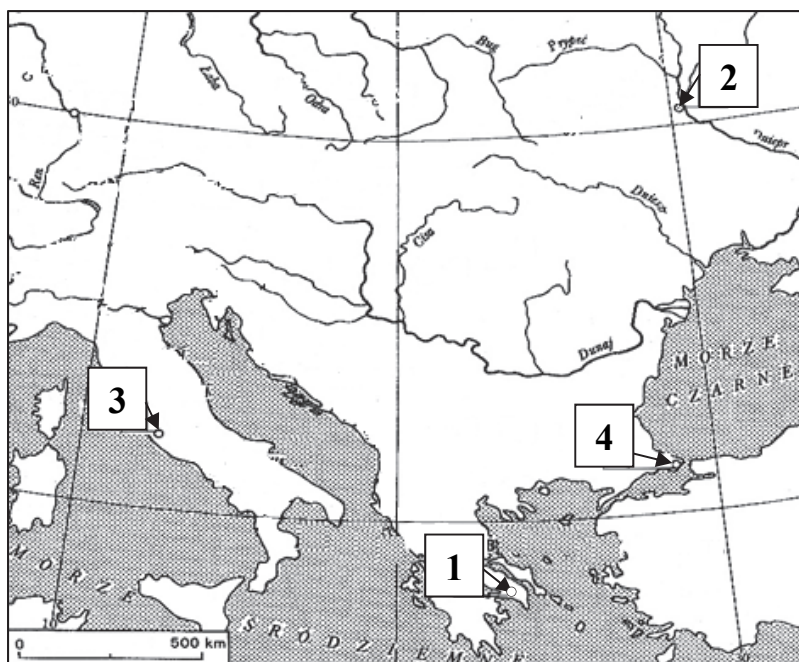
Fragment kroniki A: Syn westalki Rei Sylwii i rzekomo boga Marsa. Chował się między pastuchami i trudnił się rozbojem, a mając lat 18, założył małe miasto na wzgórzu palatyńskim 21 kwietnia w 3 roku 6 olimpiady.

Fragment kroniki B: [1037]. Założył Jarosław gród wielki, w którym to grodzie jest Złota Brama; założył cerkiew Świętej Sofii, metropolię, a potem cerkiew na Złotej Bramie [...]. I za niego poczęła wiara chrześcijańska krzewić się i rozszerzać [...].

Fragment kroniki C: Do stóp murów przybyli morzem i ponad wodę wzniesli most, a następnie atakowali. Przez pięćdziesiąt dni trwała walka. Na pięćdziesiąty dzień szturm sułtan nakazał wolną grabież. [...] Uczynili ludność miasta niewolnikami i zabili jej cesarza [...]. Zwycięstwo zostało osiągnięte przez sułtana Mehmeta chana w roku [831] od hidżry.

T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach* [...], Toruń 2004, cz.1, s. 60; *Wiek V–XV* [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 95; J. Hauziński, *Kraje i kultury* [...], Poznań 1990, s. 171.

Źródło 2. Mapa

T. Manteuffel, *Historia powszechna. Średniowiecze*, Warszawa 2007, s. 125.

Zadanie 4.1. (0–2)

Uzupełnij tabelę – wpisz w odpowiednie miejsca nazwy miast opisanych w zacytowanych fragmentach kronik A–C oraz numery, którymi zaznaczono te miasta na mapie.

Kronika	Nazwa miasta	Numer na mapie
A.		
B.		
C.		

Zadanie 4.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Rachuba czasu zastosowana we fragmencie kroniki A była rozpowszechniona w starożytnej Grecji.	P	F
2.	W opisach wydarzeń zaprezentowanych we fragmentach kronik B i C zastosowano chrześcijańską datację.	P	F
3.	Fragmenty kronik A, B i C zostały ułożone w kolejności chronologicznej.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.1.	4.2.
	Maks. liczba pkt	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 5.

Źródło 1. Fragment kroniki średniowiecznej

Zdarzyło się zaś w owych dniach, że Rościsław, książę słowiański, ze Świętopelkiem posłali [...] do cesarza Michała, pisząc tak: „Uczą nas rozmaicie. A my, Słowianie, ludzie prości, nie mamy nikogo, kto by nas nakierował ku prawdzie i ukryte znaczenia wyłożył. Przeto, dobry panie, pošlij nam takiego męża, który by nam wszelką prawdę wyłożył”. Wtedy cesarz powiedział do filozofa Konstantyna: „Weź oto dary liczne i ruszaj, wzięwszy ze sobą brata swojego, Metodego”.

Wiek V–XV w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 91.

Źródło 2. Awers współczesnej monety euro

www.ecb.europa.eu

Zadanie 5.1. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Państwo słowiańskie z okresu średniowiecza, do którego nawiązuje źródło 1., to

- A. Ruś Kijowska.
- B. Wielkie Morawy.
- C. Państwo Samona.
- D. Państwo Bułgarów.

Zadanie 5.2. (0–1)

Na podstawie źródeł 1. i 2. oraz własnej wiedzy wyjaśnij kulturowe znaczenie podróży obu braci.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Mapa. Ziemie polskie w średniowieczu

J. Dowiat, *Historia*, Warszawa 1987, s. 311.

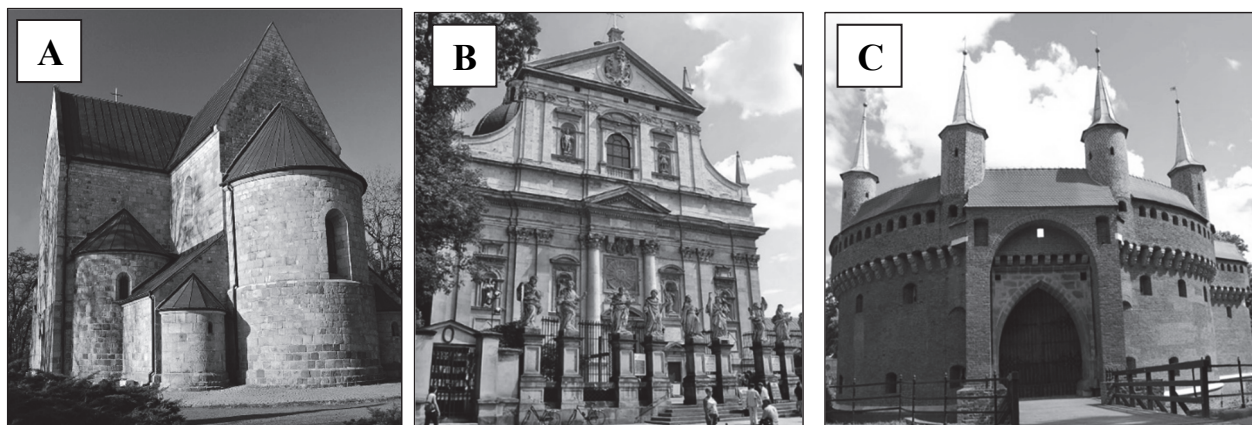
Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Treść mapy przedstawia zmiany terytorialne dziedzicznej dzielnicz Bolesława Kędzierzawego.	P	F
2.	Mapa przedstawia sytuację na ziemiach polskich pod koniec XII wieku.	P	F
3.	Na mapie zaznaczono miejsce bitwy, w której poległ Henryk Pobożny.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	5.1.	5.2.	6.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

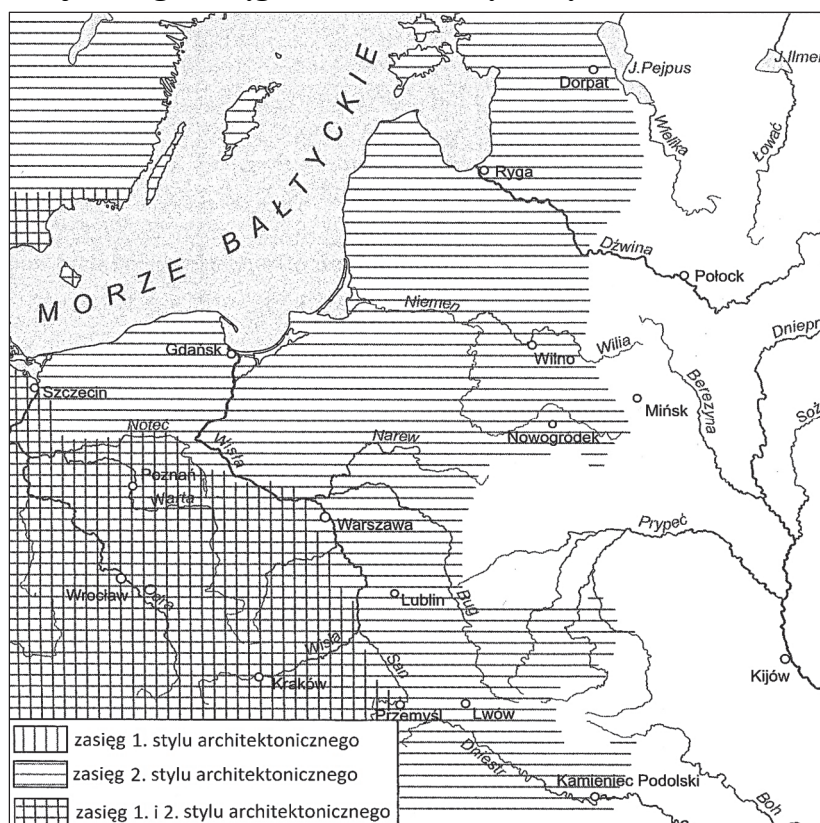
Zadanie 7. (0–2)

Źródło 1. Fotografie zabytków architektury polskiej

<https://commons.wikimedia.org>

Źródło 2. Mapa najdalszego zasięgu średniowiecznych stylów architektonicznych

Na podstawie: *Encyklopedia historii gospodarczej Polski*, t. 1, Warszawa 1981, s. 55.

Uzupełnij tabelę – wpisz obok oznaczeń z mapy nazwy właściwych stylów architektonicznych oraz literę, którą oznaczono jeden z zabytków do nich należący.

	Zaznaczenie na mapie	Nazwa stylu architektonicznego	Litera, którą oznaczono zabytek architektoniczny
1.			
2.			

Zadanie 8. (0–1)

Fragment traktatu pokojowego

[Z]iemia chełmińska ze swoimi grodami, miastami [...], również cała ziemia pomorska [...] będą należały [...] do wspomnianego najjaśniejszego pana Kazimierza, króla i Królestwa Polskiego [...]. Winniśmy zaś my, Ludwik, mistrz wspomniany, i każdy następca nasz, podniesiony do godności [wielkiego] mistrza [...] najjaśniejszemu panu Kazimierzowi królowi i następcom jego, królom polskim [...] złożyć przysięgę należnej wierności oraz zachowania obecnego pokoju [...].

Wybór źródeł do historii Polski [...], Poznań 1970, s. 158–162.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swoją odpowiedź.

Zacytowany tekst jest fragmentem układu pokojowego z roku

- A. 1343.
- B. 1411.
- C. 1466.
- D. 1525.

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Fragment dokumentu z epoki

2. Aby [...] na wojnę moskiewską 4 tysiące Gwaskonów [Gaskończyków] posłał i na sześć miesięcy żołąd im zapłacił, a król potem, żeby im z skrzynki swej zapłacił.
3. Aby król kosztem swym na morzu armatę chował i narwickiej nawigacyjnej zabronił. [...]
5. Aby król do Korony z państw swych powinien był wnaszać na każdy rok czterokroć sto tysięcy i pięćdziesiąt tysięcy złotych.
6. Aby wszystkie długi królewskie i Rzplitej [Rzeczpospolitej] popłacił [...].

Wiek XVI–XVIII w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 110.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Nazwa cytowanego dokumentu używana w historiografii to

- A. pacta conventa.
- B. artykuły henrykowskie.
- C. konfederacja warszawska.
- D. prawa kardynalne.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.	9.
	Maks. liczba pkt	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 10. (0–1)

Fotografia rzeźby przedstawiającej błogosławioną Ludwikę Albertoni

<http://roma-nonpertutti.com>

Podaj nazwę stylu w sztuce, który reprezentuje rzeźba przedstawiona na ilustracji. Odpowiedź uzasadnij, charakteryzując jedną widoczną cechę tego stylu.

Nazwa stylu: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

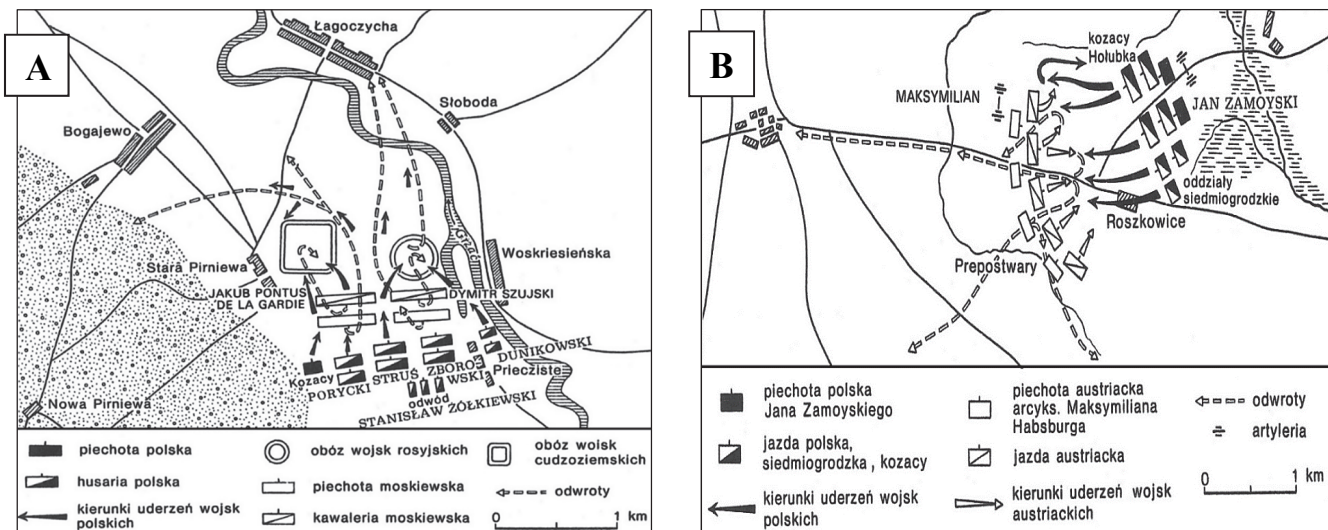
Zadanie 11.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Tego samego dnia doszło do jednej z najgłośniejszych w naszych dziejach bitew, bez wątpienia najślawniejszej w wojskowej biografii hetmana. Kanclerz miał do dyspozycji dwa tysiące Węgrów i cztery tysiące Polaków, w tym około trzy tysiące siedemset jazdy. Pod jego rozkazami pozostawali dwaj późniejsi hetmani wielcy – Żółkiewski i Chodkiewicz [...]. Armia arcyksięcia poszła w rozsypkę, w ciągu dwóch zaledwie godzin [hetman] rozwiął jego marzenia o polskiej koronie. [...] Lecz nie był to jeszcze kres satysfakcji kanclerza. Następnego dnia otoczony [...] arcyksiężę poddał się do niewoli.

S. Leśniewski, *Poczet hetmanów polskich i litewskich*, Bydgoszcz 1992, s. 104–105.

Źródło 2. Plany bitew

J. Topolski, *Rzeczpospolita Obojga Narodów 1501–1795*, Poznań 2015, s. 145, 224.

Zadanie 11.1. (0–1)

Rozstrzygnij, na którym z planów ukazanych w źródle 2. (A czy B) przedstawiono przebieg bitwy opisanej w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

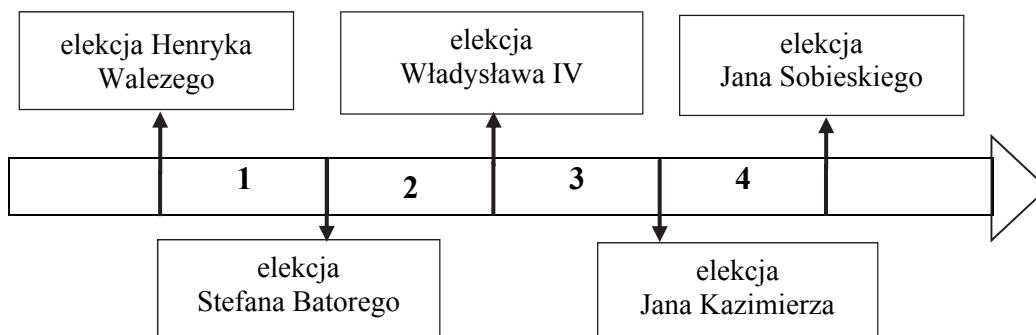
Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

Zadanie 11.2. (0–1)

Uzupełnij zdanie.

Bitwa, której przebieg opisano w tekście, rozegrała się w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.1.	11.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 12.

Fragmenc akcu założenia konfederacji

My senatorowie, ministrowie [Rzeczypospolitej], widząc, że już dla nas nie masz [Rzeczypospolitej], iż sejm dzisiejszy, na niedziel tylko sześć zwołany, przywłaszczywszy sobie władzę prawodawczą na zawsze, a już przeszło przez lat półczwarta [tj. trzy i pół roku] ciągle ją ze wzgardą praw uzurpując, połamał prawa kardynalne, zmiotł wszystkie wolności szlacheckie, a w dniu trzeciego maja w rewolucję i spisek przemieniwszy się, nową formą rządu, za pomocą mieszczan, żołnierzy, narzuconą sukcesję tronu postanowił, królowi od przysięgi, na pacta conventa wykonanej, uwolnić się dozwolił, władzę królów rozszerzył, rzeczpospolitą w monarchię zamienił, szlachtę bez posesji od równości i wolności odepchnął [...], w wojnę szkodliwą przeciwko Rosji, sąsiadki naszej najlepszej, najdawniejszej z przyjaciół i sprzymierzeńców naszych, wplątać nas usiłował.

Wiek XVI–XVIII w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 438.

Zadanie 12.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę konfederacji, której akt założenia przedstawia źródło. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa : .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

Zadanie 12.2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Cytowany dokument powstał

- A. przed elekcją Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- B. przed pierwszym rozbiorem Rzeczypospolitej.
- C. po powstaniu Komisji Edukacji Narodowej.
- D. po wybuchu powstania kościuszkowskiego.

Zadanie 13.

Źródło 1. Fragment patentu cesarza Ferdynanda

Kraków nie dopełnił [...] warunków swego niepodległego bytu. [...] Kiedy [...] miasto popadło pod władzę pewnej liczby konspiratorów, którzy uzurpowali sobie tytuł rządu rewolucyjnego na całą Polskę, i powoływali mieszkańców wszystkich prowincji dawnego Królestwa Polskiego do powstania i wzięcia za broń przeciw istniejącym rządóm, uzbrojone bandy z terytorium Krakowa napadły i nasze kraje. Rezultatem tych deliberacji była umowa [...], na mocy której trzy opiekuńcze mocarstwa, odwołując i uchylając się od traktatów zawartych 3 maja 1815 r. względem miasta Krakowa, postanowiły w mowie będące miasto i okręg jego oddać w posiadania nasze, tak jak było przed pokojem wiedeńskim 14 października 1809 r. za panowania naszego najjaśniejszego ojca i poprzednika.

M. Kallas, M. Przymkowski, Historia ustroju i prawa w Polsce [...], Warszawa 2006, s. 178–179.

Źródło 2. Mapa. Ziemie polskie w I połowie XIX wieku

K. Jonca, *Rozwój gospodarczy Polski do 1939 roku*, Wrocław 2000, s. 109.

Zadanie 13.1. (0–1)

Uzupełnij tabelę – wpisz nazwy państw, w których granicach znajdował się w poszczególnych latach Kraków.

Rok	Nazwa państwa
1808	
1816	
1848	

Zadanie 13.2. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, o którym mowa w podkreślonym fragmencie tekstu.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.1.	12.2.	13.1.	13.2.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 14. (0–1)

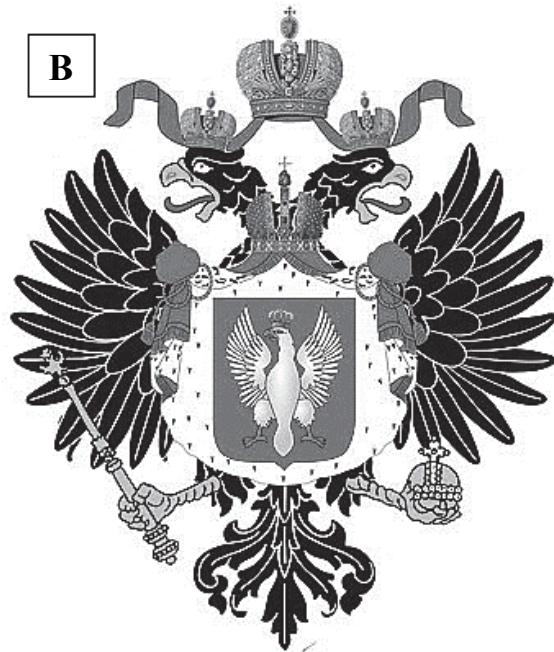
Źródło 1. Fragment konstytucji

Artykuł 5. Korona książęca [...] jest dziedziczną w osobie Króla Saskiego, jego potomków, dziedziców i następców w porządku następstwa ustanowionego w domu saskim.

Artykuł 6. Rząd jest w osobie króla. On sprawuje w całej swojej zupełności urzędowanie władzy wykonawczej. Od niego wychodzą projekta ustaw.

Wiek XIX w źródłach [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 40.

Źródło 2. Ilustracje. Godła państwowe

Na podstawie: <https://encyklopedia.pwn.pl>

Rozstrzygnij, która ilustracja (A czy B) przedstawia godło państwa opartego na zasadach opisanych w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

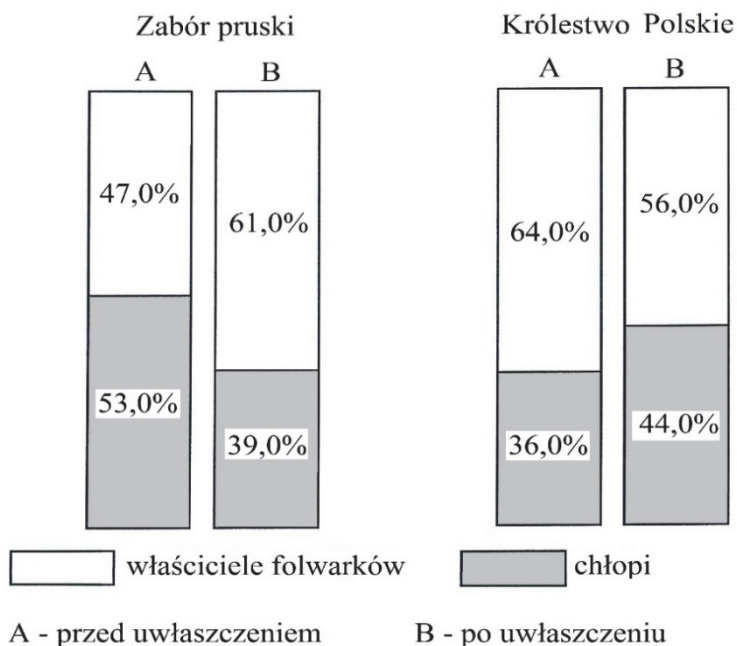
Zadanie 15. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Regulacja uwłaszczeniowa stworzyła [...] dość duże gospodarstwa kmiecie oraz poważną liczebną grupę ludności bezrolnej. Po uwłaszczeniu [...] nasiliły się procesy rozdrabniania gruntów chłopskich [...] i powiększania gospodarstw [...] kosztem drobnych rolników, [...] następowała również koncentracja ziemi [...] w rękach właścicieli folwarków. Szybko rosło zatrudnienie najemne w folwarkach i u bogatych chłopów.

J. Zdrada, *Historia Polski 1795–1914*, Warszawa 2015, s. 272.

Źródło 2. Stan posiadania gruntów uprawnych przed i po uwłaszczeniu

Na podstawie: J. Skodlarski, *Historia gospodarcza*, Warszawa 2014, s. 92.

Rozstrzygnij, czy tekst dotyczy przebiegu uwłaszczenia w zaborze pruskim, czy w Królestwie Polskim. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	14.	15.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 16. (0–2)

Obraz Johna Gasta z 1872 roku

<http://picturinghistory.gc.cuny.edu>

Napis na książce: SCHOOL BOOK – podręcznik

Wyjaśnij, jaką wizję amerykańskiej ekspansji na Dzikie Zachód propaguje ten obraz. W odpowiedzi odwołaj się do jego elementów graficznych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–1)

Karykatura z I połowy XX wieku

Napisy na nakryciach głowy: kobieta – ROSJA, mężczyzna w środkowej części karykatury – BOLSZEVIK
Napis na torbie – NIEMIECKIE ZŁOTO

Na podstawie: glen555.livejournal.com

Wyjaśnij, jak autor karykatury przedstawiał genezę rewolucji bolszewickiej. W odpowiedzi odwołaj się do jednego elementu graficznego rysunku.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	16.	17.
	Maks. liczba pkt	2	1
	Uzyskana liczba pkt		

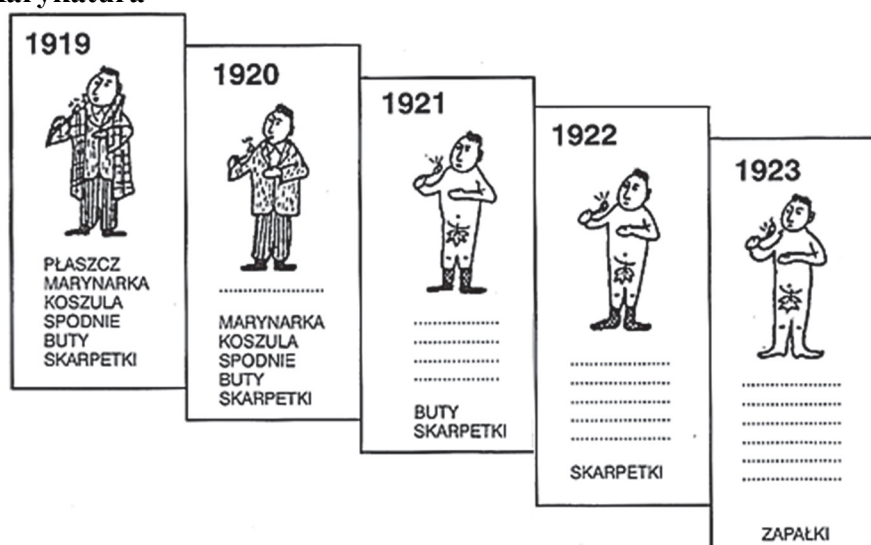
Zadanie 18.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Tocząca się [na wschodzie] wojna [...] nie ułatwiała prób reformowania finansów publicznych i poprawy trudnej sytuacji ekonomicznej kraju. [Zamówienia wojskowe] stymulowały jednak rozwój gospodarczy kraju, a rosnąca inflacja [...] początkowo także przynosiła pewne korzyści. Niewątpliwie niekorzystnym efektem występowania wysokiej inflacji były trudności ze zrównoważeniem budżetu, ponieważ dochody uzyskane w postaci podatków szybko traciły na wartości, zakupy dokonywane przez państwo wiązały się z wyższymi wydatkami. To powodowało powstawanie deficytu, który finansowano drukowaniem pieniądza, co z kolei powiększało inflację. Ten samonapędzający się mechanizm, którego nie udało się zatrzymać żadnemu z dotychczasowych rządów, ostatecznie doprowadził do hiperinflacji nieprzynoszącej żadnych korzyści. Nie można było zwlekać. Konieczna była reforma.

Na podstawie: <http://jpilsudski.org>

Źródło 2. Karykatura

J. Skodlarski, *Historia gospodarcza*, Warszawa 2014, s. 232.

Zadanie 18.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy oba źródła dotyczą tego samego okresu w historii Polski. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18.2. (0–1)

Podaj nazwisko premiera, który przeprowadził *konieczną reformę*.

.....

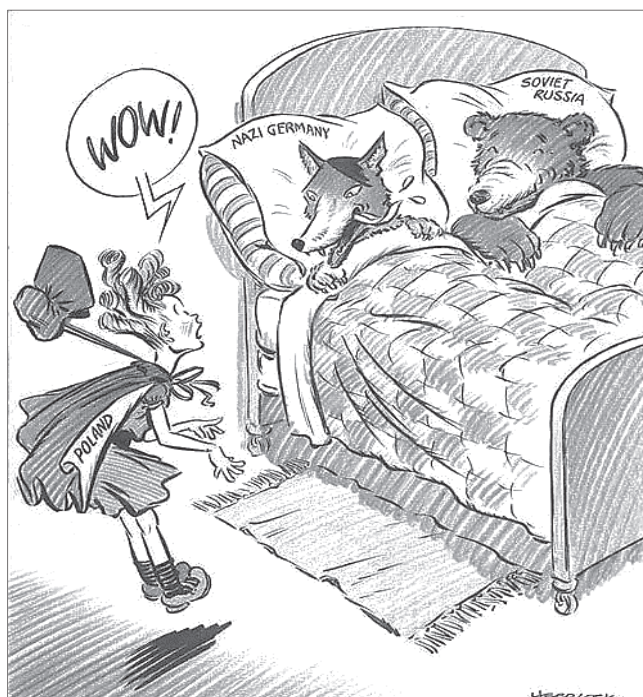
Zadanie 19. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Po tajnych negocjacjach radziecki komisarz spraw zagranicznych [...] i niemiecki minister [...] zawarli w miasteczku Rapallo traktat o nieagresji, anulowaniu reparacji, wymianie handlowej i tajnej współpracy wojskowej [...]. Było to pierwsze powojenne zagrożenie dla naszego kraju. [...] Konsekwencją Rapallo było pogwałcenie wersalskich postanowień w postaci ścisłej współpracy Reichswehry z Armią Czerwoną. We współdziałaniu z nowym partnerem i na jego terytorium Niemcy rozpoczęły produkcję czołgów, samolotów, broni chemicznej, czego nie mogły [...] robić u siebie.

J. Smaga, *Narodziny i upadek imperium. ZSRR 1917–1991*, Kraków 1992, s. 68–69.

Źródło 2. Karykatura z epoki

Objaśnienia: NAZI GERMANY – nazistowskie Niemcy, SOVIET RUSSIA – sowiecka Rosja, POLAND – Polska

A. de Lazari, O. Riabow, M. Żakowska, *Europa i Niedźwiedź*, Warszawa 2013, s. 215.

Rozstrzygnij, czy źródło 2. jest komentarzem do traktatu opisanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.1.	18.2.	19.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 20.

Utwór Jana Lechonia z okresu II wojny światowej

Przez te same doliny, tymże Tybru brzegiem
Znów idą jak przed laty ściśniętym szeregiem,
I płynie ta, co tutaj kiedyś się zrodziła,
„Piosenka stara, wojsku polskiemu tak miła”.

Jakąż drogę odbyłaś, aby różnym chórem
Znów dźwięki Twe zabrzmiały pod włoskim lazurem,
By mógł Cię żołnierz tułacz na nowo zanucić,
Przez ileż przeszłaś granic, ażeby tu wrócić?

Od śniegów szłaś Sybiru do pomarańcz gaju
I teraz z żołnierzami powracasz do Kraju,
I żadna siła złego ni przemoc olbrzyma,
Stająca ci na drodze – dojść Cię nie powstrzyma.

[...]

I kiedy trakt Cezara pod ich krokiem dudni,
Słyszą dzwonek na nieszpór i żuraw u studni
I niosą dniem i nocą sztandary niezdarte,
I przejdą, przejdą Tyber i Wisłę, i Wartę.

J. Wałek, *Dzieje Polski w malarstwie i poezji*, Warszawa 1987, s. 287.

Zadanie 20.1. (0–1)

Podaj, do jakiego wydarzenia z końca XVIII w. nawiązano w pierwszej zwrotce wiersza.

.....

Zadanie 20.2. (0–2)

Zaznacz poprawne dokończenia zdań 1. i 2.

1. Dowódcą formacji zbrojnej, której poświęcono utwór, był generał

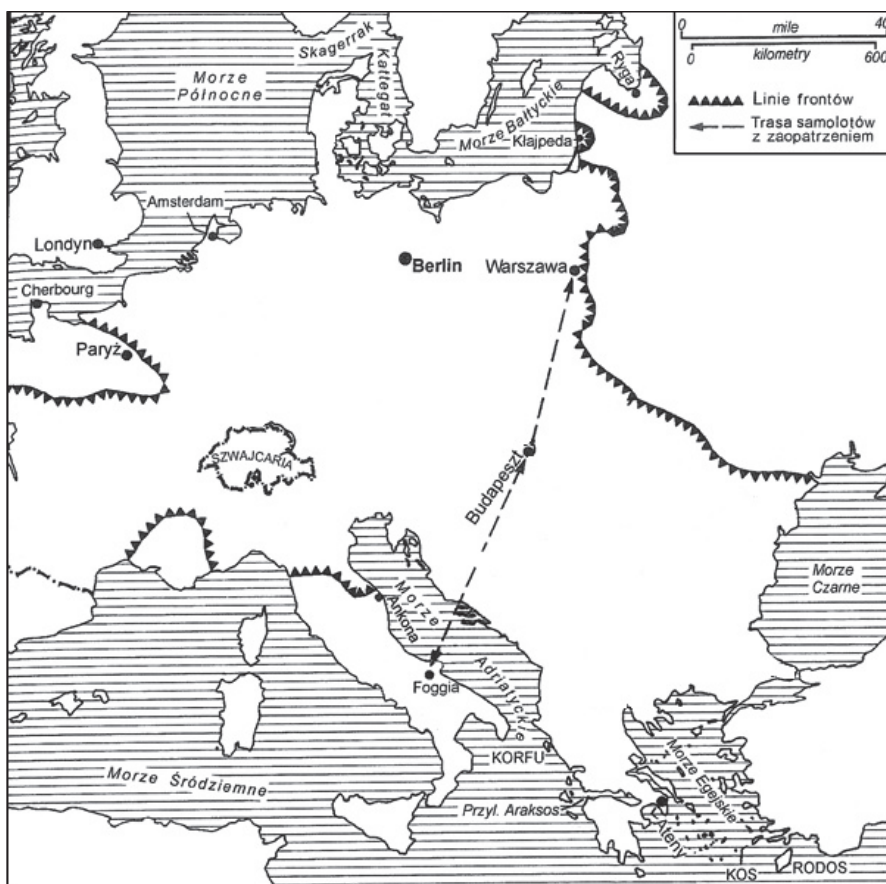
- A. Stanisław Maczek.
- B. Władysław Anders.
- C. Zygmunt Berling.
- D. Stanisław Sosabowski.

2. Formacja zbrojna, której poświęcono utwór, uczestniczyła w bitwie

- A. o Narvik.
- B. o Arnhem.
- C. pod Falaise.
- D. pod Monte Cassino.

Zadanie 21. (0–1)

Mapa. Europa w okresie II wojny światowej

Na podstawie: M. Gilbert, *Druga wojna światowa*, Poznań 2011, s. 687.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swoją odpowiedź.

Mapa przedstawia sytuację na frontach II wojny światowej w Europie

- A. przed bitwą na łuku kurskim.
- B. po konferencji Wielkiej Trójki w Jałcie.
- C. po lądowaniu aliantów w Normandii.
- D. przed konferencją Wielkiej Trójki w Teheranie.

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	20.1.	20.2.	21.
	Maks. liczba pkt	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 22.

Plakat propagandowy

Na podstawie: <http://www.zacheta.art.pl>

Zadanie 22.1. (0–1)

Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, w związku z którym powstał plakat. Odpowiedź uzasadnij.

Nazwa wydarzenia: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22.2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Do wydarzenia, którego dotyczy plakat, doszło w roku

- A. utworzenia PKWN.
- B. konferencji w Poczdamie.
- C. pogromu kieleckiego.
- D. powstania PZPR.

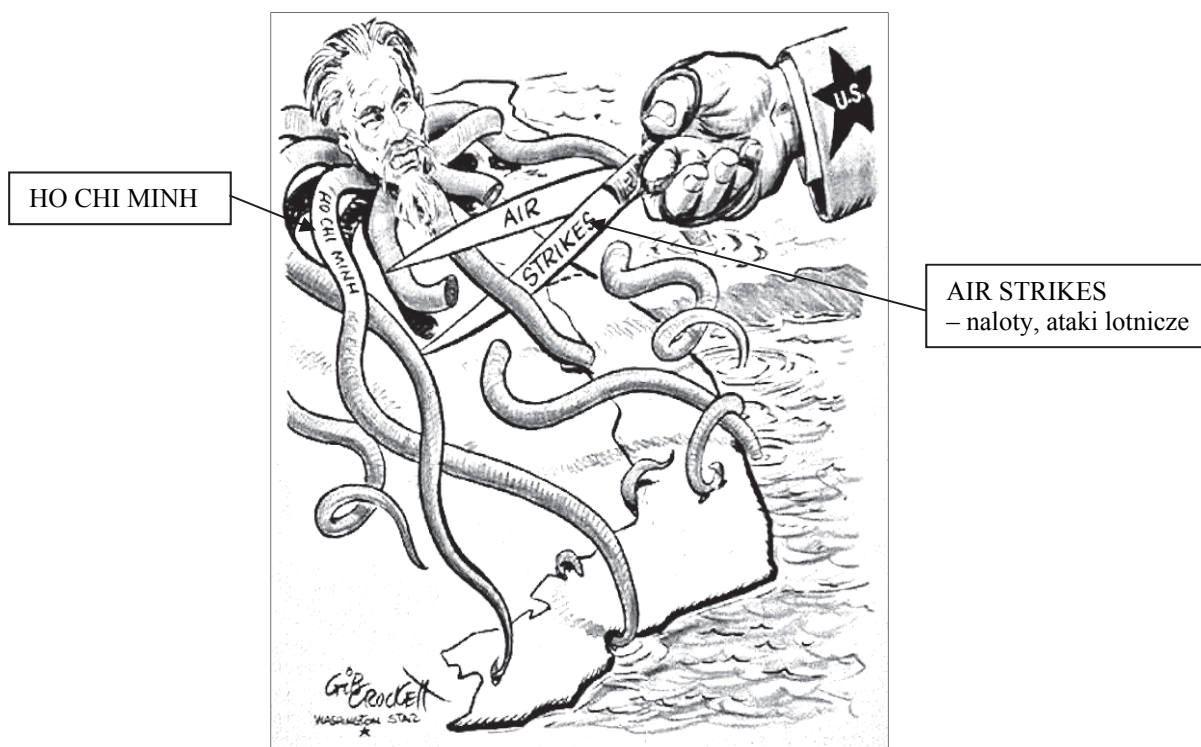
Zadanie 23. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Siły północnokoreańskie rozpoczęły agresję [...], po dwóch dniach walki zajmując Seul. [Ich przywódca] był przekonany, że wojska amerykańskie nie będą interweniować na Półwyspie [...]. Biały Dom uznał, że agresja jest bezpośrednim wyzwaniem dla amerykańskiej doktryny „powstrzymywania” [...].

J. Tyszkiewicz, E. Czapiewski, *Historia powszechna. Wiek XX*, Warszawa 2012, s. 578.

Źródło 2. Rysunek satyryczny

Na podstawie: <http://www.loc.gov>

Rozstrzygnij, czy oba źródła dotyczą tego samego konfliktu. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	22.1.	22.2.	23.
	Maks. liczba pkt	1	1	1
Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 24. (0–1)

Materiały z okresu PRL

<https://www.warszawa.ap.gov.pl>; <http://wielka-solidarnosc.pl>

Rozstrzygnij, czy oba źródła powstały w tym samym roku. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

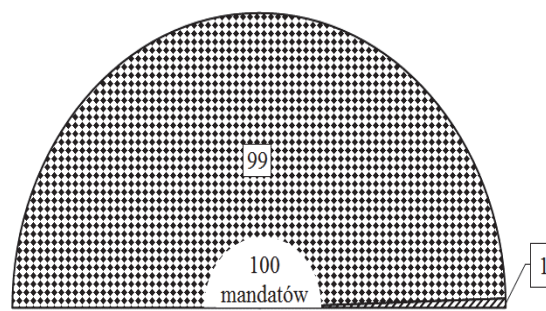
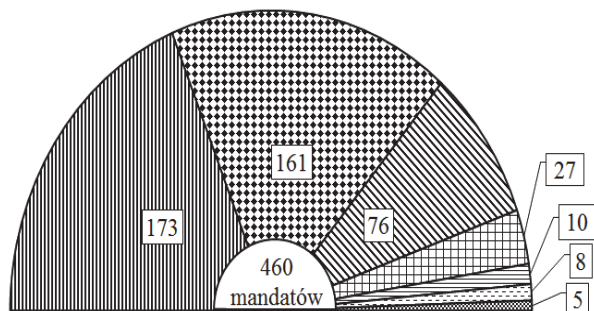
.....

Zadanie 25. (0–1)

Wyniki wyborów parlamentarnych w Polsce w 1989 roku

Diagram A. Wybory do Sejmu

Diagram B. Wybory do Senatu

Legenda:

- Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
- Komitet Obywatelski „Solidarność”
- Zjednoczone Stronnictwo Ludowe
- Stronnictwo Demokratyczne

- Stowarzyszenie „PAX”
- Unia Chrześcijańsko-Społeczna
- Polski Związek Katolicko-Społeczny
- Senator niezrzeszony

Na podstawie: <http://dzieje.pl>

Wyjaśnij, odwołując się do faktografii, dlaczego wyniki Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” były różne w wyborach do Sejmu i Senatu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 26. (0–12)

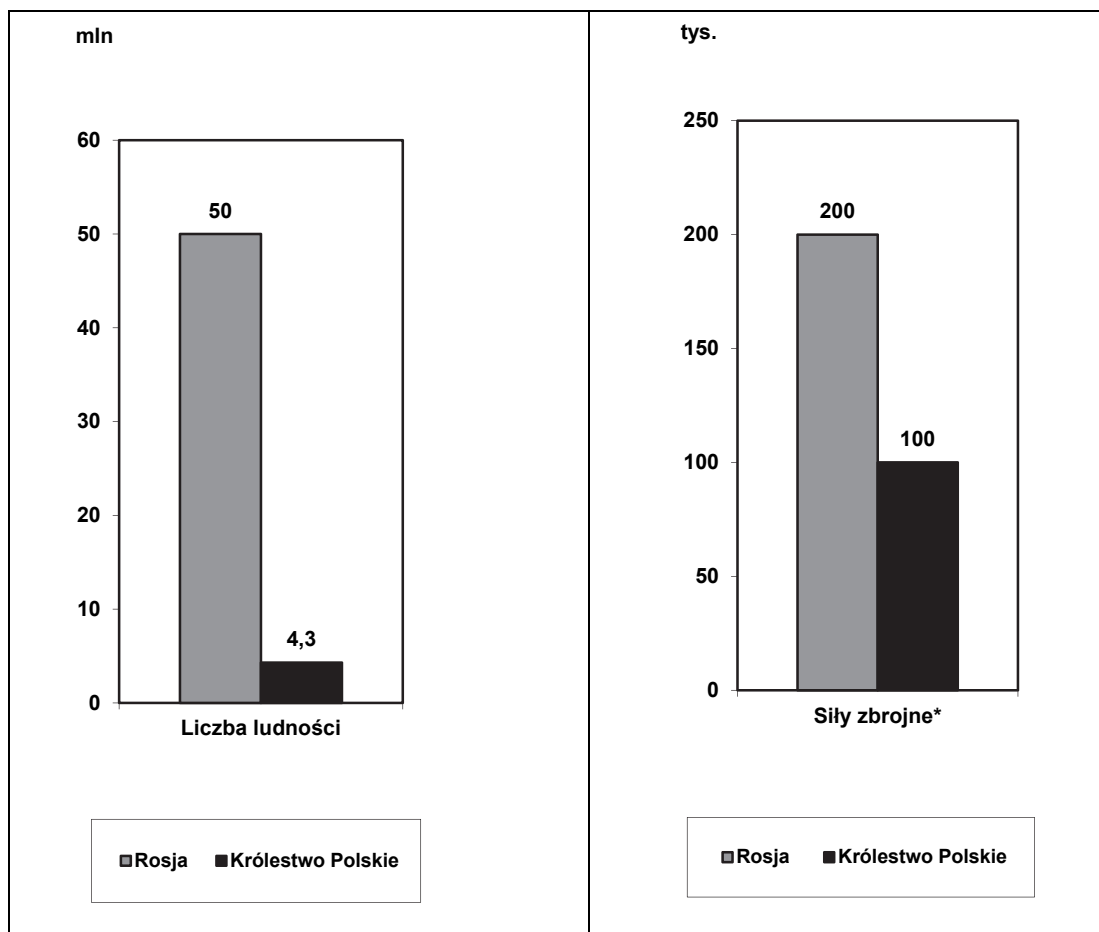
Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Porównaj sytuację niewolników w społeczeństwach starożytnego Bliskiego Wschodu, Grecji i Rzymu.
2. Karol Wielki był prekursorem zjednoczonej Europy. Ustosunkuj się do powyższej tezy, charakteryzując dokonania tego władcy w aspekcie politycznym, gospodarczym i kulturowym.
3. Przedstaw wpływ idei oświeceniowych na zmiany ustrojowe, społeczno-gospodarcze i kulturowe w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej.
4. Brak wiary w zwycięstwo, dysproporcja sił czy obojętność Europy na los Polaków? Scharakteryzuj przyczyny upadku powstania listopadowego i oceń, która z nich miała decydujący wpływ na jego klęskę. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 26–27).
5. Polska wobec agresji sąsiadów. Scharakteryzuj i oceń postawę polskiej armii, władz i społeczeństwa, a także sojuszników Polski w trakcie wojny obronnej w 1939 roku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 28–29).

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.	26.
	Maks. liczba pkt	1	1	12
	Uzyskana liczba pkt			

Materiały źródłowe do tematu 4.

Źródło A. Wykresy. Liczba ludności i siły zbrojne Rosji oraz Królestwa Polskiego w listopadzie 1830 r.

Uwaga: Dane dotyczące Królestwa Polskiego ukazują stan po mobilizacji, a dotyczące Rosji obejmują jedynie wojska skierowane do tłumienia powstania

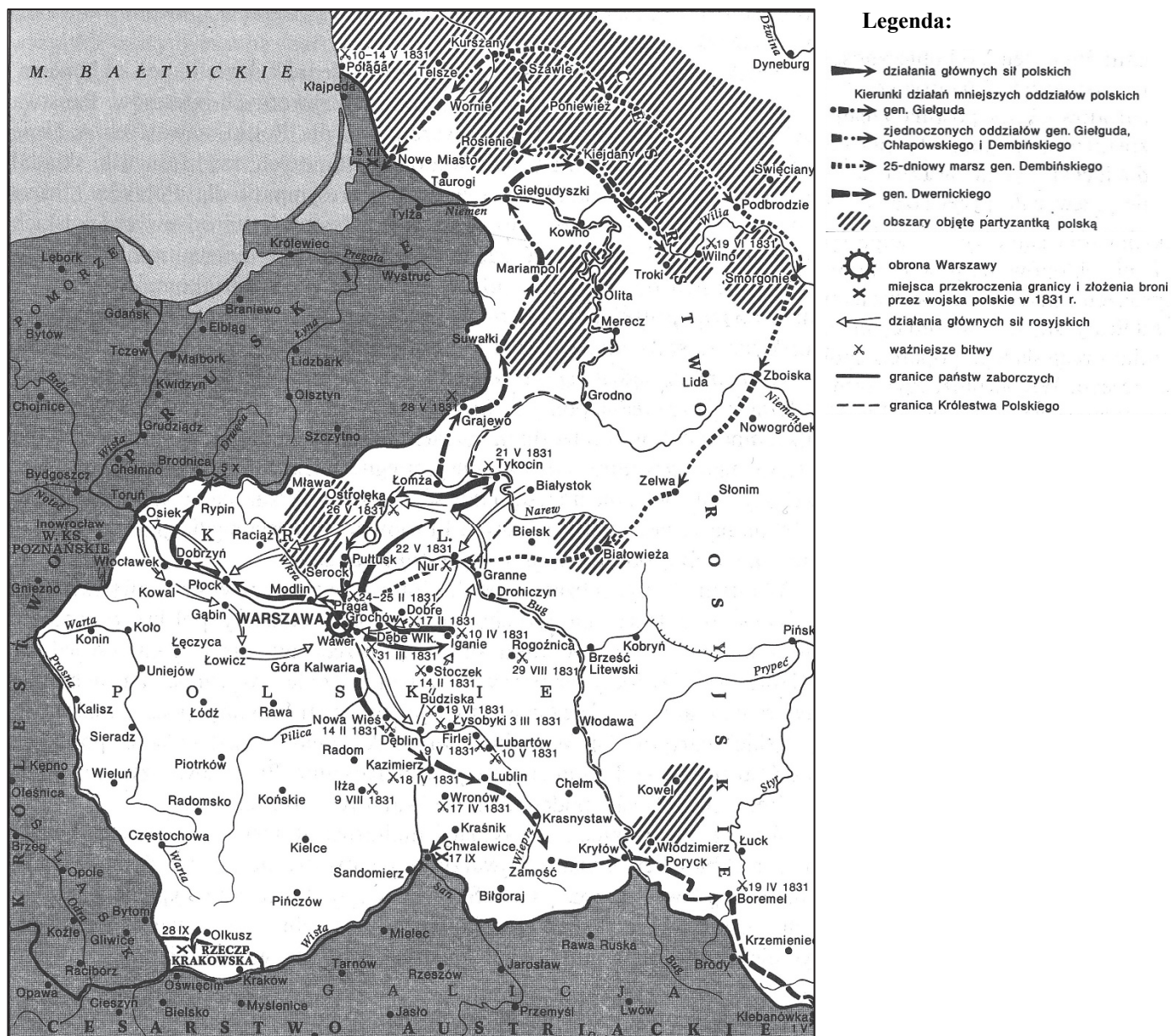
Na podstawie: „Mówią Wieki” 2006, nr 11, s. 4.

Źródło B. Fragment opracowania historycznego

W Królestwie oczekiwano carskiej odpowiedzi, marnując czas i trwoniąc zapał patriotyczny. Dyktator odmawiał formowania oddziałów ze zgłaszających się ochotników spoza Królestwa. Niechętnie aprobował zwiększanie stanu wojska [...]. Odrzucił prośby uderzenia na Litwę [...]. Nie pozwolił też na przygotowanie planów ewentualnej kampanii. Za podjęcie takich prób usunął ze swego sztabu dwóch zdolnych oficerów – ppłk. Ignacego Prądyńskiego i ppłk. Wojciecha Chrzanowskiego. [...] Rozbrajano natomiast cywilów.

Historie Polski w XIX wieku, red. A. Nowak, t. 2, s. 125–126.

Źródło C. Mapa działań militarnych podczas powstania listopadowego

Polska na przestrzeni dziejów, Warszawa 2007, s. 419.

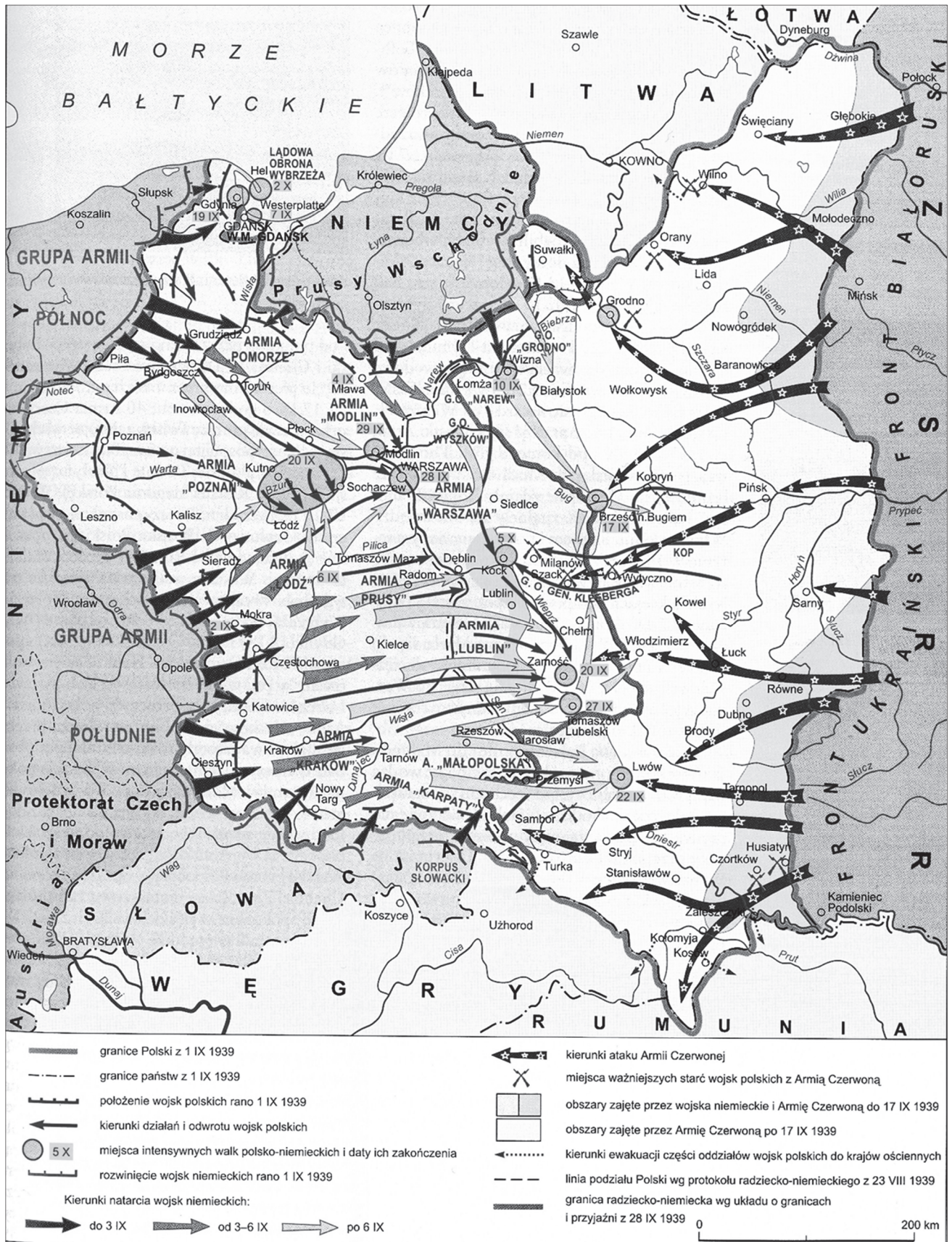
Źródło D. Brytyjska depesza dyplomatyczna do posła francuskiego w Londynie, 22 lipca 1831 r.

[Francja proponuje by] wspólnie wysła[ć] do Rosji [notę w celu] natychmiastowego przerwania działań wojennych dla przeprowadzenia rozmów mających na celu przywrócenie pokoju między walczącymi stronami w drodze trwałej ugody. [...] Gdyby JKM miał podstawy przypuszczać, że cesarz Rosji jest skłonny skorzystać z dobrych usług obu dworów i, że ich interwencja mogłaby doprowadzić do ugody, JKM chętnie współdziałałby w przyjacielskim wysiłku zmierzającym do przywrócenia pokoju między Rosją a Polską. Lecz przeciwnie, jest zbyt wiele powodów do obawy, że prosta oferta mediacji została by w obecnej chwili z pewnością odrzucona [...]. Król nigdy nie może patrzeć z obojętnością na taki stan rzeczy, jaki obecnie istnieje w Polsce. Z niepokojem będzie śledził przebieg walki, [...] chociaż w tej chwili widzi się zmuszonym do cofnięcia swej zgody na przedłożoną ofertę wspólnej mediacji.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 30, Warszawa 1958, s. 30–31.

Materiały źródłowe do tematu 5.

Źródło A. Mapa. Wojna obronna Polski w 1939 roku

Na podstawie: *Encyklopedia szkolna. Historia*, Warszawa 1993, s. 705.

Źródło B. O konferencji w Abbeville

Posiedzenie francusko-brytyjskiej Najwyższej Rady Sprzymierzonych w Abbeville odbyło się 12 września 1939 r. Wzięli w niej udział premierzy Édouard Daladier i Neville Chamberlain oraz przedstawiciele ich sztabów generalnych. Podjęto tam kluczową dla losów Polski decyzję o nieudzieleniu jej pomocy w walce z Niemcami i tym samym niewywiązaniu się z podpisanymi z Polską umów sojuszniczych. Obydwaj premierzy byli zgodni, iż czas pracuje na ich korzyść i nie widzieli w związku z tym potrzeby przeprowadzania większych operacji wojskowych, gdyż „nie można nic zrobić, aby zachować Polskę” [...]. Traktując los Polski jako przesądzony, deklarowali „wsparcie”, ale w walce tylko z Niemcami, w miarę swoich możliwości.

M. Gmurczyk-Wrońska, *Konferencja w Abbeville* [...], <https://instytutpileckiego.pl>

Źródło C. Reakcja władz polskich na sowiecką agresję

C.1. Odezwa Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

Obywatele!

Gdy armia nasza [...] zмага się z przemocą wroga od pierwszego dnia wojny aż po dzień dzisiejszy, wytrzymując napór ogromnej przewagi całości bez mała niemieckich sił zbrojnych, nasz sąsiad wschodni najechał nasze ziemie, gwałcąc obowiązujące umowy [...].

Dlatego, choć z ciężkim sercem, postanowiłem przenieść siedzibę Prezydenta Rzeczypospolitej i naczelnych organów państwa na terytorium jednego z naszych sojuszników. Stamtąd – w warunkach zapewniających im pełną suwerenność – stać oni będą na straży interesów Rzeczypospolitej i nadal prowadzić wojnę wraz z naszymi sprzymierzeńcami [...].

C.2. Dyrektywa Naczelnego Wodza

Sowiety wkroczyły. Nakazuję ogólne wycofanie na Rumunię i Węgry najkrótszymi drogami. Z bolszewikami nie walczyć, chyba w razie natarcia z ich strony lub próby rozbrojenia oddziałów. Zadanie Warszawy i miast, które miały się bronić przed Niemcami – bez zmian. Miasta, do których podejną bolszewicy, powinny z nimi pertraktować w sprawie wyjścia garnizonów do Węgier lub Rumunii.

<https://dzieje.pl>

Źródło D. Fotografia. Pomnik Stefana Starzyńskiego w Warszawie

<https://warszawa.fotopolska.eu>

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)